

PRZEGLĄD WYBORCZY

Biuletyn informacyjny

10-12/2017

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Alicja Kicińska, Anna Godzwon, Emilia Godlewska oraz zespół w Krajowym Biurze Wyborczym

Redakcja – Beata Tokaj, Szef Biura

Projekt okładki: BPROG Sp. z o.o.

Fotografie:

1. Krzysztof Lorentz – strona 5 (górze);
2. Anna Godzwon – strony: 15, 23, 25, 27, 28, 29;
3. Wojciech Olkuśnik – strony: 17, 20, 21, 38, 39, 40;
4. BPROG sp. z o.o. – grafika na stronach: 5 (dół), 37, 41 (dół);
5. Golden Frame sp. z o.o. – grafika z filmu – strona 41 (górze);
6. Delegatura KBW w Zamościu – strona 10.

Skład komputerowy – Emilia Godlewska

Oddano do druku – styczeń 2018 r.

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” prosimy o każdorazowe wskazanie źródła informacji.

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego w Internecie www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI

Str.

❖ Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	5
❖ II edycja Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Prawie Wyborczym „Wybieram wybory”	5
❖ Działania Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego w związku z procesem legislacyjnym dotyczącym zmian w Kodeksie wyborczym	10
• Pismo Państwowej Komisji Wyborczej do naczelnych organów władzy państwowej oraz do klubów parlamentarnych	10
• Wystąpienia Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Szefa Krajowego Biura Wyborczego w parlamencie i w mediach	15
❖ Informacja o wnioskach o wykreślenie partii politycznych z ewidencji, złożonych przez Państwową Komisję Wyborczą	32
❖ Informacja o rejestrze korzyści	32
❖ Działalność komisarzy wyborczych i delegatur Krajowego Biura Wyborczego w miesiącach październik-grudzień 2017 r.	33
❖ Działalność komisarzy wyborczych i delegatur Krajowego Biura Wyborczego w 2017 r.	36
❖ Wybory samorządowe w trakcie kadencji	37
❖ Przegląd działań Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego związanych z edukacją wyborczą w 2017 r.	37

❖ POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła posiedzenia w dniach 2 i 16 października, 20 listopada oraz 11 grudnia 2017 r.

❖ II edycja Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Prawie Wyborczym „Wybieram wybory”

7 852 uczniów z 881 szkół ponadgimnazjalnych z całej Polski przystąpiło 9 listopada 2017 r. do I etapu II edycji Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Prawie Wyborczym "Wybieram wybory". Druga edycja Konkursu poświęcona jest wyborom samorządowym, które odbędą się

jesienią 2018 roku. Uczestnicy Konkursu rozwiązywali test wyboru, składający się z 25 pytań. Zakres tematyczny testu obejmował te działy Kodeksu wyborczego, które dotyczą wyborów do rad i sejmików, wyborów wójta, burmistrza i prezydenta miasta. Pytania dotyczyły także przepisów wstępnych i karnych oraz zapisów o organach wyborczych.

Treść pytań i odpowiedzi testu znajduje się poniżej.

1. Głosowanie w wyborach samorządowych przeprowadza się w obwodach głosowania utworzonych:
 - 1) **wyłącznie na obszarze kraju;**
 - 2) na obszarze kraju i za granicą;
 - 3) na obszarze kraju, za granicą oraz na polskich statkach morskich.
2. Ile lat najpóźniej w dniu wyborów musi mieć ukończonych kandydat na radnego w wyborach do rady gminy (miasta), rady powiatu lub sejmiku województwa?
 - 1) **18;**
 - 2) 21;
 - 3) 25.
3. W związku z tym, że w głosowaniu stosuje się przezroczyste urny wyborcze, wyborca:
 - 1) musi obowiązkowo wrzucić kartę do głosowania do urny wyborczej w kopercie na kartę do głosowania;
 - 2) **może, o ile wyrazi taką wolę, wrzucić kartę do głosowania do urny wyborczej w kopercie na kartę do głosowania;**
 - 3) musi obowiązkowo wrzucić kartę do głosowania bez koperty, lecz w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna.
4. W wyborach samorządowych korespondencyjnie głosować mogą:
 - 1) wszyscy wyborcy;
 - 2) jedynie wyborcy przebywający za granicą;
 - 3) **jedynie wyborcy niepełnosprawni o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.**
5. W jakich godzinach będą otwarte lokale wyborcze utworzone w stałych obwodach głosowania w wyborach samorządowych?
 - 1) od 6.00 do 22.00;
 - 2) **od 7.00 do 21.00;**
 - 3) od 8.00 do 20.00.
6. Czy osoba, która w dniu głosowania kończy 18 lat i ma prawo wybierania, lecz nie posiada jeszcze dowodu osobistego, może wziąć udział w głosowaniu?
 - 1) **tak, pod warunkiem, że przed przystąpieniem do głosowania okaże obwodowej komisji wyborczej inny dokument umożliwiający stwierdzenie jej tożsamości (np. legitymację szkolną, paszport);**
 - 2) nie, gdyż osoba nieposiadająca dowodu osobistego nie może wziąć udziału w głosowaniu;

- 3) tak, gdyż przed głosowaniem nie trzeba okazywać obwodowej komisji wyborczej żadnego dokumentu.
7. Ile lat najpóźniej w dniu wyborów musi mieć ukończonych kandydat na wójta (burmistrza, prezydenta miasta)?
- 1) 18;
 - 2) 21;
 - 3) **25.**
8. Kto zarządza wybory samorządowe?
- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) **Prezes Rady Ministrów;**
 - 3) Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.
9. W jakich miejscach można prowadzić agitację wyborczą?
- 1) na terenie szkół wobec uczniów;
 - 2) na terenie urzędów administracji rządowej i administracji samorządu terytorialnego oraz sądów;
 - 3) **w parkach miejskich.**
10. Do kogo wnosi się protest wyborczy w związku z wyborami samorządowymi?
- 1) do Państwowej Komisji Wyborczej;
 - 2) do Sądu Najwyższego;
 - 3) **do właściwego sądu okręgowego.**
11. Która komisja wyborcza jest właściwa do rejestrowania kandydatów w wyborach samorządowych?
- 1) Państwowa Komisja Wyborcza;
 - 2) okręgowa komisja wyborcza;
 - 3) **terytorialna komisja wyborcza.**
12. Podział gminy na okręgi wyborcze, ich granice i numery oraz liczbę radnych wybieranych w każdym okręgu ustala:
- 1) Główny Geodeta Kraju;
 - 2) **rada gminy;**
 - 3) wojewoda.
13. W jakim przypadku w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) przeprowadza się ponowne głosowanie (tzw. drugą turę)?
- 1) **jeżeli w wyborach żaden z kandydatów nie uzyskał więcej niż połowy ważnie oddanych głosów;**
 - 2) jeżeli w wyborach żaden z kandydatów nie uzyskał więcej niż 2/3 ważnie oddanych głosów;
 - 3) jeżeli w wyborach żaden z kandydatów nie uzyskał więcej niż 2/5 ważnie oddanych głosów.
14. W wyborach do sejmiku województwa prawidłowe głosowanie polega na tym, że:

- 1) wyborca, jeżeli chce, może głosować na kilka wybranych przez siebie list kandydatów;
 - 2) wyborca musi głosować na tyle list kandydatów, ilu radnych jest wybieranych w danym okręgu wyborczym;
 - 3) **wyborca głosuje tylko na jedną listę kandydatów.**
15. Jakie podmioty mogą utworzyć komitet wyborczy w wyborach samorządowych:
- 1) **partie polityczne i koalicje partii politycznych, stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz wyborcy;**
 - 2) wyłącznie partie polityczne;
 - 3) wyłącznie wyborcy.
16. Kandydat na radnego do rady gminy:
- 1) **musi stale zamieszkiwać na obszarze gminy, w której kandyduje;**
 - 2) nie musi stale zamieszkiwać na obszarze gminy, w której kandyduje, ale musi stale zamieszkiwać w Polsce;
 - 3) może stale zamieszkiwać na obszarze dowolnej gminy w Polsce, albo za granicą.
17. Wyborca przebywający na urlopie poza miejscem stałego zamieszkania w czasie wyborów samorządowych:
- 1) może głosować w miejscu czasowego pobytu na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania;
 - 2) może głosować korespondencyjnie;
 - 3) **nie może wziąć udziału w głosowaniu przebywając poza miejscem stałego zamieszkania.**
18. Ile podpisów poparcia musi uzyskać komitet wyborczy wyborców w wyborach samorządowych, tworzony w celu zgłaszania kandydatów w więcej niż jednym województwie, w tym także na obszarze całego kraju?
- 1) **1000;**
 - 2) 500;
 - 3) 20.
19. Mąż zaufania w trakcie głosowania w lokalu wyborczym może:
- 1) zastępować członka komisji obwodowej podczas jego nieobecności, w tym pomagać członkom komisji w liczeniu głosów;
 - 2) udzielać wyjaśnień wyborcom dotyczących sposobu głosowania oraz kandydatów uczestniczących w wyborach;
 - 3) **obserwować wszystkie czynności komisji obwodowej oraz wnosić uwagi do protokołu głosowania.**
20. Wyborca niewidomy podczas głosowania w lokalu wyborczym może:
- 1) głosować przy użyciu kart do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a;
 - 2) **głosować przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a;**
 - 3) głosować przy użyciu głosomatu.

21. Kto może zgłosić komisji do zarejestrowania kandydata na radnego?
- 1) **wyłącznie pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego utworzonego w związku z wyborami lub upoważniona przez niego osoba;**
 - 2) kandydat może zgłosić się sam;
 - 3) sekretarz gminy.
22. Ile podpisów poparcia musi uzyskać każda zgłaszana do zarejestrowania lista kandydatów na radnych do rady powiatu?
- 1) 150;
 - 2) **200;**
 - 3) 300.
23. Która komisja wyborcza jest odpowiedzialna za ustalenie wyników głosowania (m. in. policzenie głosów) w obwodzie głosowania?
- 1) rejonowa komisja wyborcza;
 - 2) terytorialna komisja wyborcza;
 - 3) **obwodowa komisja wyborcza.**
24. Czy możliwe jest głosowanie w wyborach w imieniu innej osoby?
- 1) **tak, jednakże wyłącznie pod warunkiem posiadania urzędowego pełnomocnictwa do głosowania w imieniu osoby niepełnosprawnej o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;**
 - 2) nie, Kodeks wyborczy nie dopuszcza takiej możliwości w żadnym przypadku;
 - 3) tak, jednakże wyłącznie pod warunkiem, że osoba, w imieniu której wyborca chce głosować przebywa w zakładzie karnym.
25. W okresie tak zwanej ciszy wyborczej dozwolone jest:
- 1) prowadzenie agitacji wyborczej, w tym zwoływanie zgromadzeń, organizowanie pochodów i manifestacji, wygłaszanie przemówień oraz rozpowszechnianie materiałów wyborczych;
 - 2) **przeglądanie w Internecie informacji dotyczących kandydatów biorących udział w wyborach;**
 - 3) podawanie do publicznej wiadomości wyników przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyników wyborów oraz wyników sondaży wyborczych przeprowadzanych w dniu głosowania.

Wyniki etapu szkolnego ogłoszone zostały 16 listopada 2017 r.

Spośród 7852 uczniów, którzy ostatecznie przystąpili do pierwszego, szkolnego etapu, do etapu wojewódzkiego przeszło 434 uczniów. Wyniki opublikowane zostały na stronach internetowych Delegatur Krajowego Biura Wyborczego i przekazane do szkół.

Uczestnicy kolejnego etapu mają do 31 stycznia 2018 r. napisać pracę na jeden z trzech tematów: „Istota i funkcje samorządu terytorialnego, a system wyborczy (większościowy, czy proporcjonalny)”, „Wybory do organów samorządu terytorialnego

w II Rzeczypospolitej” lub „Udział władzy sądowniczej w organizacji i przeprowadzaniu wyborów do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wyborów wójtów (burmistrzów, prezydentów miast)”.

Fotografia powyżej przedstawia młodzież Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Zamościu podczas szkolnego etapu II edycji Konkursu.

Rozstrzygnięcie drugiego etapu konkursu ma nastąpić do 15 lutego 2018 r.

W trzecim, ogólnopolskim etapie Konkursu najlepsi uczniowie z całej Polski mają spotkać się 15 marca 2018 roku w Warszawie z Państwową Komisją Wyborczą i odpowiadać na trzy losowo wybrane pytania.

❖ **Działania Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego w związku z procesem legislacyjnym dotyczącym zmian w Kodeksie wyborczym**

• **Pismo Państwowej Komisji Wyborczej do naczelnych organów władzy państwowej oraz do klubów parlamentarnych**

Państwowa Komisja Wyborcza, w związku ze złożeniem przez grupę posłów projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (druk sejmowy nr 2001), pragnie zwrócić uwagę Pana Marszałka na zagrożenia dla prawidłowego przeprowadzenia wyborów wynikające ze zmian ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 15 i 1089) przewidzianych w tym projekcie.

1. Wprowadzenie całkowitej zmiany organizacji wyborów w ostatnim roku przed ich przeprowadzeniem. Wybory samorządowe są najtrudniejsze do zorganizowania z największą liczbą kandydatów i komitetów wyborczych. W praktyce są to cztery różne wybory przeprowadzane w tym samym czasie, wybory rad gmin, wybory rad powiatów, wybory sejmików województw i wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Ponadto w Warszawie przeprowadzane są wybory rad dzielnic. W organizację tych wyborów zaangażowane są tysiące osób, postępujących zgodnie z wypracowanymi przez lata doświadczeń procedurami. Wprowadzenie zupełnie nowego modelu organizacyjnego tuż przed wyborami wiązać się będzie z chaosem kompetencyjnym, decyzyjnym i wykonawczym, co w konsekwencji doprowadzić może do braku możliwości prawidłowego ich przeprowadzenia.
2. Projekt zakłada, że w ciągu 60 dni od wejścia w życie ustawy Państwowa Komisja Wyborcza powołać ma 16 wojewódzkich komisarzy wyborczych i 380 powiatowych komisarzy wyborczych, którzy będą pełnomocnikami Komisji odpowiednio w województwach oraz powiatach i miastach na prawach powiatów. Powołanie na tak odpowiedzialną funkcję powinno być poprzedzone analizą doświadczenia zawodowego kandydata i spotkaniem z nim. Komisja nie będzie w stanie w tak krótkim czasie dokładnie zweryfikować każdego z kandydatów.
3. Zgodnie z projektem komisarze wyborczy mają być powołani spośród osób mających wykształcenie wyższe prawnicze. Dotychczas musieli to być sędziowie. Projekt nie przewiduje ograniczeń co do działalności politycznej tych osób i ich przynależności do partii politycznych, co może budzić zastrzeżenia co do ich bezstronności. Przewiduje się także, że wygaśnie kadencja dotychczasowych komisarzy wyborczych. Zatem najtrudniejsze wybory, tj. wybory samorządowe mieliby w całej Polsce przeprowadzać komisarze niemający żadnej praktyki w tym zakresie.
4. Konieczność dokonania przez wojewódzkich komisarzy wyborczych nowego podziału wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na okręgi wyborcze w ciągu 3 miesięcy od wejścia w życie ustawy. Należy zauważyć, że po wejściu w życie Kodeksu wyborczego w 2011 r. każda rada gminy miała na wykonanie tego zadania 15 miesięcy od wejścia w życie ustawy. Podział na okręgi wyborcze powinien być poprzedzony wszechstronną analizą uwarunkowań społecznych w danej jednostce samorządu terytorialnego. Wiedzy w tym zakresie komisarze wyborczy nie posiadają. Dla przykładu w województwie wielkopolskim komisarz wyborczy będzie musiał dokonać podziału na okręgi wyborcze: województwa, 4 miast na prawach powiatu, 31 powiatów i 226 gmin.
5. Konieczność dokonania przez powiatowych komisarzy wyborczych nowego podziału wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na obwody głosowania w ciągu 1 miesiąca od dokonania podziału na okręgi wyborcze. Po wejściu w życie Kodeksu wyborczego

w 2011 r. każda rada gminy miała na wykonanie tego zadania 3 miesiące od dokonania podziału na okręgi wyborcze.

6. Znaczny wzrost kosztów przeprowadzenia wyborów:

- 1) powołanie 16 wojewódzkich i 380 powiatowych komisarzy wyborczych w miejsce obecnych 51 komisarzy;
- 2) powołanie korpusu urzędników wyborczych;
- 3) zakup sprzętu do transmisji z lokali wyborczych (kamery, serwery, nośniki) i koszt jej przeprowadzenia;
- 4) koszt zmiany wyposażenia lokali wyborczych zgodnie z wymogami określonymi w projekcie;
- 5) praktycznie podwojenie liczby członków obwodowych komisji wyborczych.

Szacować można, że łączne koszty przeprowadzenia wyborów samorządowych i roczne koszty utrzymania administracji wyborczej związane z wejściem w życie ustawy **zwiększą się w 2018 r. w stosunku do planu o ponad 300 000 000 zł**. Należy przy tym zauważyć, że kwota zaplanowana na przeprowadzenie wyborów samorządowych w 2018 r. wynosi 307 900 000 zł.

7. Projekt zakłada nierówne traktowanie podmiotów zgłaszających kandydatów do terytorialnych i obwodowych komisji wyborczych. Uprzywilejowane są komitety wyborcze partii politycznych i koalicyjne komitety wyborcze.
8. Projekt zakłada, że zawiadomienia o utworzeniu komitetów wyborczych wyborców i komitetów wyborczych organizacji, zamierzających zgłaszać kandydatów w jednym województwie dokonuje się do wojewódzkiego komisarza wyborczego. Dotychczas zgłoszenia takie przyjmowali wszyscy komisarze wyborczy. Będzie to znaczące utrudnienie dla komitetów wyborczych. Ponadto należy zauważyć, że w praktyce niemożliwe będzie rozpatrzenie przez wojewódzkiego komisarza wyborczego w ustawowym terminie ponad tysiąca zgłoszeń komitetów (tyle mniej więcej komitetów wyborczych rejestruje się na obszarze województwa) w ciągu kilku dni.
9. Może dojść do zablokowania wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej wydanych tuż przed dniem głosowania, co do których wpłynie skarga do Sądu Najwyższego. Zgodnie z projektem złożenie skargi wstrzymuje wykonanie wytycznych do czasu rozstrzygnięcia przez Sąd. Wprawdzie Państwowa Komisja Wyborcza większość wytycznych wydaje w okresie wcześniejszym, jednakże zdarzają się sytuacje powodujące konieczność wydania wytycznych tuż przed dniem głosowania lub nawet w tym dniu.
10. Projekt zakłada, że na karcie do głosowania drukuje się symbol graficzny komitetu wyborczego. Nie przewiduje natomiast zgłaszania tych wzorów wraz z zawiadomieniem o utworzeniu komitetu wyborczego.

11. Przewidziano, że na stronie tytułowej zbroszurowanej karty do głosowania będzie również spis treści zawierający nazwy komitetów wyborczych. Biorąc pod uwagę, że tytuł karty zajmuje około 1/4, 1/3 jej powierzchni, może nie być miejsca na umieszczenie nazw wszystkich komitetów wyborczych na tej stronie. Rozwiązanie obowiązujące od 2015 r. (spis treści na drugiej stronie jako jedyny jej element) było bezpieczniejsze.
12. Ustalanie wyników głosowania w obwodzie poprzez okazywanie przez przewodniczącego komisji każdej karty do głosowania wydłuży znacznie czas ustalania wyników wyborów. Tym bardziej w przypadku wieloszczeblowych wyborów samorządowych.
13. Zmiany w zakresie finansowania kampanii wyborczej poprzez rozszerzenie katalogu wartości niepieniężnych, które mogą być przyjmowane przez komitety wyborcze, stwarzają ryzyko zaburzenia jawności finansowania kampanii wyborczej.
14. Przepis określający rodzaje wydatków komitetu wyborczego wliczane do limitu wydatków nie jest dostatecznie precyzyjny, co może uniemożliwić właściwe zakwalifikowanie kosztów i stwierdzenie, czy limit został zachowany czy przekroczony. Ponadto objęcie limitem tylko części wydatków komitetu pozwalałoby komitetom bogatszym uzyskać przewagę nad mniej zasobnymi, co pozbawiłoby limity funkcji wyrównywania szans.
15. Projekt zakłada zmianę definicji znaku „X” stawianego w kratce obok nazwiska kandydata. Przez znak „X” rozumie się **co najmniej** dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki. Dotychczasowa definicja znaku „X” przewidywała, że są to **dwie przecinające się linie w obrębie kratki**. Proponowana definicja powoduje, że za znak „X” należy uznać wszelkie znaki, w których, co najmniej dwie linie przecinają się w obrębie kratki. W związku z tym również postawienie kilku lub więcej linii w kratce, z czego co najmniej dwie się będą przecinały należy uznać za znak „X” np. „±” „#”. Przyjęcie proponowanej regulacji będzie przedmiotem wielu wątpliwości i rozbieżności podczas ustalania wyników głosowania. Ponadto projekt zakłada, że poczynienie znaków lub dopisków na karcie do głosowania, w tym w kratce nie wpływa na ważność oddanego na niej głosu. Oznacza to, że wszelkie znaki graficzne inne niż „X” naniesione w obrębie kratki, w tym w szczególności zamazanie kratki, przekreślenie znaku w kratce itp. nie powodują nieważności głosu. Zaproponowana regulacja stwarza ryzyko rozbieżności interpretacyjnych w zakresie ważności głosu, co jest niedopuszczalne. Dotychczas postawienie w kratce jakiegokolwiek znaku (poza znakiem „X”) powodowało nieważność głosu. Fakt, że projekt zakłada możliwość wstawiania innych znaków niż znak „X” w kratkach będzie budził wątpliwości. Wątpliwe jest także m. in. uznanie głosu za ważny w przypadku zamazania innej kratki, lub postawienia w jednej kratce znaku „X” i dodatkowo w tej kratce innego znaku. Intencją dotychczasowego przepisu, który zabraniał stawiania jakichkolwiek innych znaków w obrębie kratki było zabezpieczenie przed ewentualnym „dostawieniem” przez inne osoby znaku „X” przy nazwisku innego kandydata i zamazywania postawionych znaków „X”. W chwili obecnej postawienie znaku „X”, a następnie zamazanie kratki i postawienie znaku

„X” przy innym kandydacie powodowało będzie, że głos jest ważny, gdyż zamazanie kratki należy traktować jako dopisek.

16. Brak przepisów zmieniających ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym i ustawę z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym. Przepisy takie są niezbędne w związku z niektórymi proponowanymi zmianami w Kodeksie wyborczym.
17. Wprowadzenie transmisji lub nagrywania przebiegu głosowania wiązać się może z zarzutami naruszenia ochrony prywatności osób głosujących.

Państwowa Komisja Wyborcza jednakże przede wszystkim pragnie zwrócić uwagę na likwidację dwóch istotnych systemowych zabezpieczeń uczciwego przeprowadzenia wyborów:

- wskazana w pkt 15 zmiana sposobu ustalania ważności głosu umożliwi niezauważalne manipulowanie głosami wyborców. Według obowiązujących przepisów osoba chcąc dokonać manipulacji (o ile udało jej się uzyskać w sposób niezauważony przez członków komisji obwodowej dostęp do kart, co nie powinno mieć miejsca) mogła na karcie do głosowania dostawić znak „X” i zamazać kratkę z głosem prawidłowo oddanym przez wyborcę. Głosu nie otrzymywał kandydat, na którego głosował wyborca, lecz powodowało to nieważność głosu. Liczba głosów nieważnych z tego powodu była możliwa do ustalenia na podstawie danych zawartych w protokole każdej obwodowej komisji wyborczej. Według propozycji głos taki będzie ważny i będzie przypadał liście oraz kandydatowi, przy którym postawiony jest „dopisany” znak „X”. Ślad tego nie znajdzie się w protokole głosowania.
- wprowadzenie dwóch organów odpowiedzialnych za odpowiednio przeprowadzenie głosowania i ustalenie jego wyników. Obecnie za całą procedurę związaną z głosowaniem i ustaleniem jego wyników odpowiada obwodowa komisja wyborcza. Projekt zakłada, że głosowanie będzie przeprowadzała jedna komisja, a jego wyniki ustalała inna. Oznacza to, że w przypadku ujawnienia nieprawidłowości w rozliczeniu kart (np. więcej kart wyjętych z urny niż kart wydanych wyborcom) trudne będzie ustalenie winnych, gdyż nie będzie wiadomo, która komisja odpowiada za nieprawidłowości.

Ponadto projekt zawiera szereg przepisów, które budzą wątpliwości interpretacyjne, powodują powstanie wątpliwości interpretacyjnych co do niezmiennych przepisów Kodeksu, lub ich zastosowanie w proponowanym brzmieniu nie będzie możliwe.

Nadmienić również należy, że prace nad systemem informatycznym wspomagającym organy wyborcze w wyborach samorządowych są na bardzo zaawansowanym etapie. System ten przeszedł już z wynikiem pozytywnym kilka testów. Wejście w życie omawianej ustawy spowoduje, że prace nad nim będą musiały w zdecydowanej większości modułów zostać rozpoczęte od nowa, co pociągnie za sobą dodatkowe koszty oraz, ze względu na krótki czas, ryzyko niewłaściwego przygotowania. Kwestię tę należy uznać za niezwykle istotną dla prawidłowego przeprowadzenia wyborów, mając w pamięci konsekwencje awarii systemu informatycznego w 2014 r.

- **Wystąpienia Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Szefa Krajowego Biura Wyborczego w parlamencie i w mediach**

Ten projekt jest jak mina

Jeżeli projekt zmian w Kodeksie wyborczym zostanie uchwalony w kształcie, w jakim wpłynął do Sejmu, to przeprowadzenie wyborów samorządowych będzie graniczyło z cudem – ocenił w wywiadzie dla wyborcza.pl Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej, Wojciech Hermeliński. Jego zdaniem problemem projektowanej nowelizacji jest nie tylko wprowadzenie nowej struktury organów wyborczych, ale także brak czasu na przeprowadzenie wszystkich zmian.

Sędzia Hermeliński zapowiedział, że w czwartek, 23 listopada, będzie chciał zabrać głos w Sejmie i dać sygnał posłom, by zastanowili się nad wprowadzeniem tych instytucji, które mogą najbardziej uderzyć w prawidłowy przebieg wyborów. Tego dnia ma odbyć się pierwsze czytanie projektu ustawy, której częścią są zmiany w Kodeksie wyborczym.

"Ten projekt jest jak mina" - powiedział w wywiadzie dla Justyny Dobrosz-Oracz Przewodniczący PKW. W ocenie Wojciecha Hermelińskiego proces wyborczy będzie zagrożony między innymi ze względu na wprowadzenie nowych 396 komisarzy wyborczych – wojewódzkich i powiatowych – którzy dzielić będą Polskę na okręgi wyborcze i obwody głosowania. Komisarzy tych ma powołać Państwowa Komisja Wyborcza, ale nie wiadomo, według jakich zasad. „Czy mamy dać ogłoszenie do gazety, czy ktoś za nas to zrobi, czy te osoby przyjadą tu na casting?” – pytał Przewodniczący PKW. Podkreślił, że obecnie PKW

powołuje 51 komisarzy spośród sędziów na wniosek ministra sprawiedliwości, po zapoznaniu się z życiorysem i dokonaniem kandydata oraz rozmowie z nim. Wojciech Hermeliński zwrócił uwagę, że nowych komisarzy nie będzie już obowiązywał wymóg apolityczności. „Zmiana sędziów na osoby nam nieznane, bez żadnego przygotowania teoretycznego i praktycznego to jest problem, zwłaszcza w sytuacji, gdy te osoby będą się zajmowały podziałem na okręgi” – podkreślił. Zdaniem sędziego Hermelińskiego nie można wykluczyć nacisków ze strony partii czy takich zachowań komisarzy, które będą wychodziły naprzeciw oczekiwaniom partii. „Nie chce tego zakładać, ale takie niebezpieczeństwo jest” – powiedział sędzia Hermeliński.

Przewodniczący PKW zwrócił także uwagę, że proponowana zmiana na stanowisku Szefa Krajowego Biura Wyborczego oznaczać będzie destabilizację pracy Komisji. Wyjaśnił, że to na KBW spoczywa cały ciężar przeprowadzenia wyborów od strony organizacyjnej, administracyjnej, technicznej i finansowej. Proponowany przepis o powoływaniu nowego Szefa KBW spośród kandydatów przedstawionych przez Sejm, Senat i Prezydenta RP Wojciech Hermeliński ocenił jako „wprowadzenie konia trojańskiego do PKW”. „To nie jest tak, że przyjdzie tu menedżer ze spółki i będzie zarządzał, tu trzeba mieć duże doświadczenie i wieloletnią praktykę” – podkreślił Przewodniczący PKW.

Sędzia Hermeliński zapewnił, że wybory są zabezpieczone przed fałszerstwami, bo w obwodowych komisjach wyborczych zasiadają przedstawiciele komitetów wyborczych, a ich pracę obserwują mężowie zaufania. „Mężowie zaufania już teraz mogą filmować liczenie głosów, więc nie bardzo wiem, przed kim i przed czym trzeba wybory zabezpieczać” – podkreślił Przewodniczący PKW. W jego ocenie wprowadzenie drugiej komisji do liczenia głosów spowolni pracę obwodowych komisji wyborczych i opóźni podanie wyników głosowania. „Nie wyobrażam sobie, żebyśmy byli w stanie - tak jak planowaliśmy – podać następnego dnia wyniki głosowania. To będzie co najmniej dwa dni” – ocenił Wojciech Hermeliński.

Zmiany w PKW idą w kierunku jej upolitycznienia

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Wojciech Hermeliński wyraził opinię, że odejście od systemu sędziowskiego w Państwowej Komisji Wyborczej to rezygnacja z apolityczności i niezawisłości tej instytucji. W wywiadzie dla portalu wiadomo.co sędzia Hermeliński ocenił, że chodzi między innymi o odsunięcie sędziów, bo teraz jest dla nich „niepogoda”. „Nie wiem po co tworzyć taką hybrydę. Trzeba jasno powiedzieć: odchodzimy od systemu sędziowskiego i wprowadzamy system partyjno – rządowy” – powiedział Wojciech Hermeliński komentując nowy sposób wyłaniania członków PKW.

W myśl poselskiego projektu Państwowa Komisja Wyborcza miałaby składać się z dwóch sędziów – po jednym z Trybunału Konstytucyjnego i Naczelnego Sądu Administracyjnego – oraz z siedmiu osób wybieranych przez Sejm. „Nawet jeżeli założymy, że nowo powołane osoby będą starały się być apolityczne, to jednak będą powołane przez Sejm, który jest ciałem politycznym” – podkreślił sędzia Hermeliński. Dodał, że kandydaci będą zgłaszani przez partie polityczne, a to siłą rzeczy jest przeniesienie elementu politycznego do PKW.

Zwrócił uwagę, że to Komisja bada sprawozdania finansowe partii. „Osoby, które będą dominowały w składzie Komisji, będą zatem sędziami we własnej sprawie” – ocenił Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej.

Sędzia Hermeliński powiedział także, że przepisy zmieniające Kodeks wyborczy zostały napisane przy braku wyobraźni i umiejętności przewidywania, co się może zdarzyć przy wprowadzaniu ich w życie w tak krótkim czasie. Powtórzył, że chodzi tu o nowych komisarzy wyborczych i zmiany w Krajowym Biurze Wyborczym, ale także o kwestie związane z podziałem kraju na okręgi i wprowadzenie nowych zasad uznawania ważności głosu. „Wszystkie te rewolucyjne zmiany wchodzi w życie w bardzo krótkim czasie. Gdyby zostały uchwalone znacznie wcześniej i byłby czas na przygotowanie się do przeprowadzenia wyborów, to pewnie byśmy aż tak bardzo nie alarmowali. Wtedy szansa na sprawne przeprowadzenie wyborów samorządowych byłaby znacznie większa niż obecnie” – podkreślił Przewodniczący PKW.

Chcemy przeprowadzić te wybory

Chcemy przeprowadzić wybory samorządowe, ale chcemy też mieć gwarancję, że przepisy, które będą te wybory wprowadzać, nam to umożliwią – powiedział Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Wojciech Hermeliński podczas sejmowej debaty nad projektem zmian w Kodeksie wyborczym. „Teraz sprawa jest w Państwa rękach” – dodał, zwracając się do posłów.

Wojciech Hermeliński powiedział, że rolą PKW jest ocena przedstawionych przepisów pod kątem ich przydatności i gwarancji, że wybory samorządowe będą mogły być przeprowadzone sprawnie i szybko, bez groźby ich zakłócenia, czy wręcz destabilizacji. Podkreślił, że Komisja dostrzega w projekcie szereg pozytywnych propozycji. Wymienił wśród nich między innymi kartę zbroszowaną, za którą w konsultacjach prowadzonych przez PKW i KBW opowiedziało się większość wyborców, jak również kamery w lokalach wyborczych i wprowadzenie kilku możliwości terminów wyborów samorządowych zamiast jednej sztywnej daty, która w 2018 roku mogłaby dodatkowo zbiec się z referendum, zapowiadany przez prezydenta. „Akceptujemy i z dużym zadowoleniem przyjmujemy zmiany, które dotyczą mężów zaufania i rozszerzenia ich uprawnień” - dodał Przewodniczący PKW. Jak powiedział, chodzi jednak o to, by plusy nie przesłoniły minusów – a tych jak zaznaczył jest sporo. Jako główne sędzia Hermeliński wymienił dwie kwestie: nowych komisarzy wyborczych i zmiany w Krajowym Biurze Wyborczym.

Przewodniczący PKW powiedział, że projektodawcy, wprowadzając komisarzy wyborczych, którzy nie będą sędziami, w sposób jednoznaczny odchodzą od systemu sędziowskiego. Zauważył, że według projektu poselskiego, aby zostać komisarzem trzeba będzie spełnić tylko wymóg wykształcenia wyższego prawniczego. Sędzia Hermeliński podkreślił, że obecni komisarze są sędziami i jako takich charakteryzuje ich niezależność i niezawisłość. Ponadto w ocenie Wojciecha Hermelińskiego powołanie prawie 400 komisarzy w 60 dni przez 9-cioosobowy skład PKW „graniczy niemalże z cudem”. „Dochodzą do mnie głosy, że to nie jest żaden problem, bo jest przecież Krajowe Biuro Wyborcze, ale w Kodeksie wyborczym komisarzy powołuje PKW i są oni jej pełnomocnikami w terenie. Sugeruje nam się wynajęcie firmy headhunterską, ale to nie jest rekrutacja menedżerów do spółki prawa handlowego, tylko osób, które muszą mieć przygotowanie i wiedzę w zakresie kodeksu wyborczego” – mówił sędzia Hermeliński. Zwrócił ponadto uwagę, że proponuje się 16 komisarzy wojewódzkich, co w jego ocenie będzie godziło w prawa komitetów, które będą chciały złożyć zawiadomienie o rejestracji. Jak podkreślił, wydłuży to drogę do komisarzy, bo obecnie jest 51 komisarzy, którzy się tym zajmują. Nadto jeden komisarz miałby w ciągu trzech dni dokonać rejestracji kilkuset komitetów, bo tyle średnio startuje ich w jednym województwie podczas wyborów samorządowych.

Wojciech Hermeliński powiedział także, że projektodawcy proponują pozbawienie PKW możliwości swobodnego wyboru Szefa Krajowego Biura Wyborczego, który jest

jednocześnie sekretarzem Komisji i jej najbliższym współpracownikiem. Projekt zakłada bowiem, że PKW będzie mogła dokonać wyboru spośród trzech kandydatów przedstawionych przez Sejm, Senat i prezydenta. "Ten element polityczny przenosi się na potencjalnego szefa KBW, co nie byłoby wskazane w sytuacji, kiedy PKW jest organem apolitycznym i dobrze by było, żeby także organ apolityczny z nami współpracował" – zaznaczył sędzia Hermeliński. Komentując proponowane przepisy zauważył, że sytuacja ta przypomina wybór koloru jednego z modeli samochodów. "Można sobie wybrać dowolny kolor pod warunkiem, że będzie czarny" - powiedział Hermeliński.

Przewodniczący PKW podkreślił, że nowo powołani wojewódzcy komisarze wyborczy będą mieli trzy miesiące na podzielenie województw na okręgi wyborcze, a dopiero potem komisarze powiatowi zaczną dzielić okręgi na obwody i będą mieli na to miesiąc. To wraz z dwoma miesiącami, jakie ma PKW na powołanie komisarzy oznacza, że dopiero po pół roku będzie można modyfikować system informatyczny, wspierający organy wyborcze. „System informatyczny działa, przechodzi testy i jest gotowy do przeprowadzenia wyborów samorządowych” - poinformował Wojciech Hermeliński. Podkreślił, że na jego modyfikację potrzeba będzie co najmniej trzech miesięcy, a kolejnych trzech na testy, by nie powtórzyła się sytuacja z 2014 roku, kiedy to właśnie nie zadziałał system. „To nie jest takie proste, jak słyszę od niektórych posłów, że co to za problem, wystarczy wcisnąć przyciski czy dokonać prostych operacji. To nie jest materia, by w ten sposób dokonywać modyfikacji programu, który ma wspomagać sprawne liczenie głosów” – oświadczył sędzia Hermeliński. Dodał, że PKW planowała podać wyniki wyborów samorządowych następnego dnia przed południem. „Jeśli te zmiany wejdą w życie, to ja nie jestem w stanie powiedzieć, kiedy wyniki podamy, jeśli w ogóle dojdzie w terminie do przeprowadzenia wyborów” – zaznaczył.

Odpowiadając na zarzuty części posłów Przewodniczący PKW powiedział także, że system informatyczny jest polski i serwery do jego obsługi mieszczą się w Polsce. "Od zawsze były w Polsce i proszę nie podawać informacji, które są nieprawdziwe" – oświadczył sędzia Hermeliński. Dodał, że system informatyczny jest własnością Skarbu Państwa i stworzyli go pracownicy Krajowego Biura Wyborczego.

Wojciech Hermeliński odniósł się także do kwestii - jak to określił – „nieszczęsnego krzyżyka” stawianego przez wyborcę na kartach wyborczych. Zgodnie z projektem znak „X” to mają być „co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki”. „Jeśli to będzie mogła być gwiazdka czy hasztag, to ja czarno widzę, jak wyborca będzie mógł prawidłowo postawić ten znak” – mówił Przewodniczący PKW, prezentując posłom możliwe kombinacje co najmniej dwóch linii przecinającej się wewnątrz kratki. „Tego rodzaju znaki spowodują, że komisje będą miały spory problem ze stwierdzeniem, czy głos jest ważny” – ocenił Przewodniczący PKW.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej podkreślił, że PKW zgłaszając uwagi do projektu zmian w Kodeksie wyborczym nie kieruje się złą wolą. „Zależy nam na przeprowadzeniu tych wyborów, tym bardziej, że wszystkie wybory od 2015 roku odbywają się bez problemów” – zaznaczył. „Jest dla nas przykre, krzywdzące i niesprawiedliwe, że ciągle

pada hasło <wybory 2014>, ale proszę oddzielić kwestię programu informatycznego, który wtedy nie zadziałał, od sposobu głosowania, także nieumiejętności wyborców w zakreślaniu krzyżyków” – dodał Wojciech Hermeliński.

Przed sejmową debatą Przewodniczący PKW rozmawiał z Marszałkiem Sejmu Markiem Kuchcińskim. W rozmowie z dziennikarzami powiedział, że spotkał się z życzliwym przyjęciem, co nie znaczy jednak, że argumenty PKW dotyczące projektu zmian w Kodeksie wyborczym zostaną zaakceptowane. Wojciech Hermeliński wyraził jednak nadzieję, że będzie można nad nimi dyskutować podczas prac w komisji nadzwyczajnej. "Pan marszałek powiedział, że będzie powołana komisja i będzie pracować od przyszłego tygodnia, w związku z tym widziałby możliwość na tej komisji poruszania tych kwestii przez posłów, ale niezależnie od tego widziałby jeszcze jakiś rodzaj spotkań pomiędzy osobami, które są w otoczeniu pana marszałka i zajmują się tymi kwestiami, z przedstawicielami Krajowego Biura Wyborczego, żeby być może wypracować pewne propozycje" – powiedział przewodniczący PKW.

Władze miały dużo czasu, żeby przygotować zmiany

Ta propozycja jest zła i grozi poważną destabilizacją procesu wyborczego – w ten sposób Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Wojciech Hermeliński skomentował w Polsat News projekt zmian w Kodeksie wyborczym, którego pierwsze czytanie odbyło się w Sejmie. „Jeżeli te przepisy wejdą w życie w takiej formie, to będzie graniczyło z cudem, żeby te wybory przeprowadzić” – powiedział sędzia Hermeliński w programie „Gość Wydarzeń”.

W ocenie Przewodniczącego PKW projekt zmian w kodeksie wyborczym pojawił się za późno. Według Wojciecha Hermelińskiego wystarczyłoby kilka miesięcy czy rok wcześniej zgłosić projekt nowelizacji Kodeksu wyborczego i tak wielu problemów by nie było. „Władze miały dużo czasu, co najmniej dwa lata, żeby to przygotować”- powiedział. Dodał, że Państwowa Komisja Wyborcza już po wyborach parlamentarnych informowała rządzących o koniecznych usprawnieniach w przeprowadzaniu głosowania. Sędzia Hermeliński wymienił między innymi zwiększenie roli systemu informatycznego i wprowadzenie bezpiecznego podpisu elektronicznego, co umożliwiłoby przekazywanie protokołów do komisji wyższego szczebla bez konieczności przewożenia ich papierowych wersji. „Jest to u nas trochę jak za króla Ćwiczka, to wożenie protokołów między komisjami i do PKW z całej Polski, ale nikt na nasze uwagi nie zareagował” – podkreślił Przewodniczący PKW.

Przewodniczący PKW zapowiedział, że tak długo jak będzie to możliwe, będzie przekonywał posłów do zmiany zaproponowanych przepisów. Przyznał jednak, że jest to trudne, kiedy ze strony projektodawców padają – jak to określił – niemerytoryczne wypowiedzi.

W projekcie zmian w Kodeksie wyborczym znalazły się między innymi nowe zasady powoływania komisarzy wyborczych, organizacji pracy Krajowego Biura Wyborczego oraz nowe zasady uznawania ważności głosu. Te rozwiązania krytykuje Państwowa Komisja Wyborcza. Jednocześnie PKW popiera inne propozycje, jak rozszerzenie uprawnień mężów zaufania czy instalację kamer w lokalach wyborczych.

W przyszłym tygodniu rozmowy z sejmowymi prawnikami

Na przyszły tydzień zaplanowane zostały rozmowy przedstawicieli Krajowego Biura Wyborczego z prawnikami z Biura Legislacyjnego Sejmu o projekcie zmian w Kodeksie wyborczym – poinformowała w programie Onet Opinie Szeft KBW Beata Tokaj. Przypomniała, że Państwowa Komisja Wyborcza krytykuje proponowane rozwiązania dotyczące nowych komisarzy wyborczych oraz kształtu organów wyborczych – w tym Krajowego Biura Wyborczego. Zaznaczyła, że Przewodniczący PKW Wojciech Hermeliński spotkał się w tej sprawie z Marszałkiem Sejmu, Markiem Kuchcińskim, zabrał także głos w sejmowej debacie nad proponowanymi zmianami. „Będziemy pracować z legislatorami i zastanawiać się między innymi nad tym, jak zapewnić między innymi apolityczność nowych komisarzy wyborczych” – podkreśliła Szeft KBW. W ocenie Beaty Tokaj także stanowisko Szefa Krajowego Biura Wyborczego może zostać upolitycznione, skoro kandydatów na nie będą wysuwać Sejm i Senat i prezydent.

Minister Tokaj powtórzyła, że głównym problemem projektowanej nowelizacji jest czas – a raczej jego brak. Wyjaśniła, że od momentu wejścia w życie ustawy PKW będzie mieć dwa miesiące na powołanie nowych komisarzy wyborczych, a nie wiadomo, skąd miałby rekrutować się kandydaci. Komisarze wojewódzcy będą mieć 3 miesiące na wytyczenie nowych okręgów wyborczych a komisarze powiatowi – kolejny miesiąc na wyznaczenie granic obwodów głosowania. „Jeżeli powołamy zupełnie nowe osoby, które nie znają się na prawie wyborczym to jest zbyt mało czasu na ich przeszkolenie i realizowanie przez nich ustawowych zadań – podkreśliła Beata Tokaj. Zaznaczyła, że także preferencje komisarzy co do podziału kraju na okręgi wyborcze mogą być różne. Przypomniała, że obecnie co do zasady każda gmina jest jednym okręgiem wyborczym, nie dzieli się także sołectw. „Ale to się może zmienić” – przyznała Szeft KBW.

W ocenie Beaty Tokaj system sędziowski w PKW sprawdził się i nie ma powodów, by odchodzić od niego w kierunku systemu partyjno-rządowego, co proponują autorzy projektu. Podkreśliła, że obecny system jest wysoko oceniany przez instytucje międzynarodowe, takie jak OBWE czy Komisja Wenecka. „Być może temu, co się dzieje teraz z prawem wyborczym te organizacje będą się przyglądać” – dodała.

Szeft KBW skomentowała także pojawiające się wśród polityków głosy, że PKW i KBW krytykują planowane zmiany, bo nie chce im się pracować. „Nigdy nie mówiliśmy, że tych wyborów nie da się przeprowadzić, my tylko mówiliśmy, że może być chaos i zagrożenie dla sprawnego przeprowadzenia wyborów” – oświadczyła.

Beata Tokaj powtórzyła, że PKW pozytywnie ocenia niektóre z zaproponowanych rozwiązań – jak wprowadzenie kamer do lokali wyborczych czy przepis, że karta do głosowania ma mieć formę „książeczki”. Zaznaczyła jednak, że przygotowanie systemu do transmisji internetowej z lokali wyborczych już na przyszłoroczne wybory samorządowe może być utrudnione. Nie we wszystkich lokalach jest bowiem dostęp do Internetu, a wyposażenie lokali w obwodowych komisjach wyborczych wymagać będzie wielomiesięcznych przetargów.

Upolitycznienie procesu wyborczego

Jeżeli odstępuje się od systemu sędziowskiego, a wprowadza się ludzi, którzy mogą być członkami partii, to jest to upolitycznienie procesu wyborczego - powiedział Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Wojciech Hermeliński w programie „Czarno na białym” w TVN24. Sędzia Hermeliński odniósł się w ten sposób do jednej z proponowanych zmian w Kodeksie wyborczym, zgodnie z którą obecnych komisarzy wyborczych – sędziów – będą mogły zastąpić osoby bez wymogu apolityczności.

W ocenie Przewodniczącego PKW zmiana dotycząca komisarzy wyborczych to jedna z dwóch kluczowych propozycji w projekcie zmian Kodeksu wyborczego. „Można z tego wyciągnąć wniosek, że chodzi o to, by taki komisarz był bardziej spolegliwy albo podatny na różnego rodzaju próby czy sugestie, które by pozwoliły na odpowiednie wykrojenie okręgów” – zauważył Wojciech Hermeliński.

Za drugą kluczową zmianę sędzia Hermeliński uznał nową organizację Krajowego Biura Wyborczego. Zgodnie z projektem nowelizacji Państwowa Komisja Wyborcza ma wybrać nowego Szefa KBW spośród kandydatów zgłoszonych przez Sejm, Senat i Prezydenta RP.

Przewodniczący PKW uznał tę propozycję za uderzenie w PKW. „Nam to pęta ręce, nie mamy żadnej swobody, a musimy wybrać osobę, do której mamy zaufanie” – wyjaśnił. W jego ocenie chodzi o wprowadzenie do KBW osób, które będą w jakiś sposób nadzorować sędziów z PKW czy patrzeć im na ręce. „Na pewno nie poprawi to jakości działania KBW, to jest polityka” – oświadczył sędzia Hermeliński.

W rozmowie z Brygidą Grysiak Przewodniczący PKW wyraził opinię, że jeśli nie uda mu się przekonać „choćby jednego posła” do swoich racji, "to będziemy chyba musieli poważnie rozważyć nasze odejście". „Może ktoś inny na naszym miejscu będzie lepszy i lepiej to przeprowadzi” – powiedział Wojciech Hermeliński. Podkreślił, że PKW musi wykonywać przepisy Kodeksu wyborczego, także jeśli zostanie on znowelizowany, ale ocenił, że „na dziś” jest to nierealne.

System partyjno-rządowy zamiast sędziowskiego w wyborach

System sędziowski w wyborach to gwarancja niezależności i niezawisłości procesu wyborczego – powiedział Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Wojciech Hermeliński podczas obrad sejmowej komisji do spraw zmian w Kodeksie wyborczym. „Nie wiem, czy niezależność sędziowska tak uwiera wnioskodawców, że chcą od niej odejść” – podkreślił.

Sędzia Hermeliński zauważył, że poza członkami Państwowej Komisji Wyborczej sędziami są także komisarze wyborczy, co w myśl projektu zmian Kodeksu wyborczego ma się teraz zmienić. Nowi komisarze wyborczy mają legitymować się tylko wykształceniem prawniczym, a od 2019 roku w składzie PKW ma być tylko dwóch sędziów i siedem osób powoływanych przez Sejm. „Proszę to jasno i uczciwie powiedzieć wyborcom: nie chcemy systemu sędziowskiego, sędziowie nie zasługują na to, by być wiarygodni, wiarygodne będą osoby wskazane przez organ polityczny, jakim jest Sejm i będzie nowy system rządowo-partyjny” – mówił Przewodniczący PKW, zwracając się do autorów projektu.

Przewodniczący PKW po raz kolejny powtórzył, że nierealne będzie powołanie przez PKW prawie 400 komisarzy wyborczych w czasie dwóch miesięcy. Podkreślił, że komisarz ma być przedstawicielem Komisji, więc PKW musi spotkać się z kandydatem, poznać jego doświadczenie i dorobek. Jego zdaniem powierzenie funkcji komisarzy osobom, które nie są sędziami, oznacza „obniżenie kryterium wiedzy”. Wojciech Hermeliński podkreślił, że niemożliwe jest, by zupełnie nowe osoby w sposób racjonalny i właściwy dokonały podziału kraju na okręgi i obwody głosowania.

Wojciech Hermeliński ocenił także, że zmiana Szefa Krajowego Biura Wyborczego, która ma się dokonać w myśl projektu w ciągu 30 dni od jego wejścia w życie oznacza, że Państwowa Komisja Wyborcza zostanie pozbawiona „prawej ręki”, osoby, kierującej organizacją wyborów od strony techniczno-organizacyjnej. „Wprowadzona zostanie nowa osoba o proweniencji politycznej, namaszczona przez organy polityczne, nie widzę uzasadnienia, dlaczego tak się czyni i dezorganizuje się pracę PKW” - podkreślił. Zgodnie z propozycjami zmian w Kodeksie wyborczym nowego Szefa KBW Komisja wybierze spośród kandydatów, zgłoszonych przez Sejm, Senat i prezydenta. „Obawiamy się że osoba, która będzie kierowała KBW, będzie bez żadnego doświadczenia, a to na kilka miesięcy przed wyborami grozi destabilizacją” – zaznaczył.

Przewodniczący PKW zwrócił także uwagę, że wnioskodawcy przenoszą na PKW podział na okręgi i obwody głosowania, w przypadku, gdy nie poradzi sobie z tym komisarz. „Nie bardzo wyobrażam sobie, jak mielibyśmy to robić, czy pojedziemy w teren i mamy jakoś to dzielić?” – pytał sędzia Hermeliński. Zazaczył, że teraz jest to obowiązek gminy i to rada gminy dokonuje podziału. „Nie bronimy się przed obowiązkami, ale nie możemy podjąć się obowiązków, które są nierealne” – oświadczył Wojciech Hermeliński.

Przewodniczący PKW odpierał także zarzuty, że nad komisją ma żadnej kontroli nad PKW. Wskazywał, że jest ona na trzech płaszczyznach – sądy orzekają o ważności wyborów, prezydent w każdej chwili może odwołać każdego członka PKW, każdy członek PKW jako sędzia podlega także kontroli dyscyplinarnej. Oświadczył także, że Państwowa Komisja Wyborcza ani Krajowe Biuro Wyborcze nie utrudniały mężom zaufania w wyborach dostępu do swoich prac.

Nowa definicja znaku „x” wbrew stanowisku PKW

Sejmowa komisja nadzwyczajna, zajmująca się zmianami w Kodeksie wyborczym przyjęła nową definicję znaku „x”. Zgodnie z nią znak ten, stawiany przez wyborców na karcie do głosowania, to będą „co najmniej dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki”. Państwowa Komisja Wyborcza opowiadała się za pozostawieniem dotychczasowej definicji, zgodnie z którą „x” to dwie linie, przecinające się w obrębie kratki.

Szef Krajowego Biura Wyborczego Beata Tokaj argumentowała, że znak „x” został dlatego zdefiniowany jako dwie linie, przecinające się w kratce, żeby wykluczyć wszelkie wątpliwości, jak wygląda ważny głos. Dodała, że wyborcy i członkowie komisji wyborczych

od lat są edukowani, jak wygląda znak „x”. „Ludzie są przyzwyczajeni do tego, co to znaczy znak „x” i co to znaczy oddać ważny głos” – podkreśliła. Minister Tokaj zaznaczyła, że „x” obowiązuje w zdecydowanej większości krajów europejskich. Posłowie w głosowaniu zdecydowali jednak o przyjęciu nowej definicji tego znaku.

Państwowa Komisja Wyborcza w swoich uwagach do projektu zmiany w Kodeksie wyborczym zwracała uwagę, że zmiana definicji znaku „x” będzie przedmiotem wielu wątpliwości i rozbieżności podczas ustalania wyników głosowania. Podczas sejmowego wystąpienia Przewodniczący PKW Wojciech Hermeliński argumentował, że za co najmniej.

Naszym obowiązkiem jest ostrzeżenie przed niejasnymi zasadami przeprowadzenia wyborów samorządowych i mogącym wystąpić chaosem – oświadczyła Szef Krajowego Biura Wyborczego Beata Tokaj. Minister Tokaj wzięła udział w posiedzeniu sejmowej komisji nadzwyczajnej, która zajmuje się projektami zmian w Kodeksie wyborczym. Podczas posiedzenia Beata Tokaj stanowczo odrzuciła zarzuty o fałszowanie wyborów samorządowych w 2014 roku.

Szef KBW po raz kolejny powtórzyła, że projekt nowelizacji Kodeksu wyborczego nie wprowadza czytelnych zasad powoływania komisarzy wyborczych oraz reguł przeprowadzania wyborów. „Naszym obowiązkiem jest ostrzeżenie przed chaosem, przed niejasnymi zasadami przeprowadzenia wyborów” – podkreśliła. Zaznaczyła, że ani Państwowa Komisja Wyborcza, ani Krajowe Biuro Wyborcze nigdy nie twierdziły, że nie da się przeprowadzić przyszłorocznych wyborów samorządowych pod rządami proponowanych zmian w Kodeksie. „Lepiej czy gorzej da się, ale wprowadzi to ogromny chaos i brak zaufania obywateli do nowych procedur, które są tak bardzo szybko wprowadzane przed wyborami samorządowymi” – zaznaczyła Szef KBW.

Minister Tokaj podkreśliła, że jeżeli nowe okręgi wyborcze powstałyby w połowie przyszłego roku, może nie być czasu na modernizację system informatycznego. Zaznaczyła, że od trzech miesięcy trwają testy Systemu Wsparcia Organów Wyborczych i testy takie miały odbywać się do przyszłorocznych wyborów samorządowych.

Podczas obrad komisji Szef KBW stanowczo odrzuciła pojawiające się w trakcie dyskusji zarzuty, że wybory samorządowe w 2014 roku zostały sfałszowane. Podkreśliła, że po tych wyborach do sądów wpłynęły 1472 protesty wyborcze a tylko 53 z nich na prawie 40 tysięcy okręgów wyborczych w całej Polsce – zostało uwzględnionych. Minister Tokaj podkreśliła, że nieprawidłowości wynikały z błędów systemu informatycznego. Odrzuciła także zarzut, że PKW i KBW nie pozwalały mężom zaufania obserwować swoich prac podczas ostatnich wyborów samorządowych. „Chcę kategorycznie powiedzieć, że to jest kłamstwo” – oświadczyła.

Podczas obrad komisji na ręce Szefa KBW skierowane zostały także podziękowania dla PKW, komisarzy wyborczych, pracowników KBW oraz wszystkich osób, zaangażowanych w przeprowadzanie wyborów za ich organizację oraz przeprowadzanie sprawne i zgodne z prawem.

Największym ryzykiem są komisarze wyborczy

Ustawodawca może w każdym czasie przeprowadzać zmiany, ale my ostrzegamy, że może być chaos i przez to niewłaściwe przeprowadzenie wyborów samorządowych – powiedziała w TVN24 Szef Krajowego Biura Wyborczego. W programie „Wstajesz i wiesz” Beata Tokaj po raz kolejny podkreśliła, że wybory samorządowe to najtrudniejsze technicznie i organizacyjnie głosowanie, a proponowane zmiany w Kodeksie wyborczym mogą mieć negatywny wpływ na ich przebieg.

W ocenie Szefa KBW największym ryzykiem spośród proponowanych zmian obarczone jest wprowadzenie instytucji prawie 400 wojewódzkich i powiatowych komisarzy wyborczych. „Będą to osoby nowe, prawdopodobnie bez doświadczenia w organach wyborczych i znajomości prawa wyborczego, a ich głównym zadaniem będzie stworzenie nowych okręgów wyborczych – podkreśliła Beata Tokaj.

Według minister Tokaj innym problemem jest nowa definicja znaku „X”, stawianego przez wyborcę na karcie do głosowania. „Nie wiemy także, co z systemem informatycznym, nad którym pracujemy od 2015 roku” – podkreśliła Szef KBW.

Beata Tokaj po raz kolejny odrzuciła stawiany przez niektóre środowiska zarzut o fałszowanie wyborów samorządowych. „Nie ma na to żadnych dowodów”- oświadczyła. Dodała, że 18 procent głosów nieważnych w ostatnich wyborów do sejmików województw z 2014 roku wynikało z tego, że wyborcy oddawali puste karty.

Zabiorę głos w Senacie w sprawie Kodeksu wyborczego

Odniosłem wrażenie, że dla pana marszałka ważne są kwestie związane z niepełnosprawnymi i sposobem głosowania, dla nas ważne są kwestie związane z komisarzami i Krajowym Biurem Wyborczym – powiedział Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Wojciech Hermeliński po spotkaniu z Marszałkiem Senatu Stanisławem Karczewskim. Sędzia Hermeliński poinformował, że marszałek zgodził się na wystąpienie Przewodniczącego PKW w debacie nad zmianami w Kodeksie wyborczym.

W rozmowie z dziennikarzami Wojciech Hermeliński powiedział, że marszałek Karczewski nie wyrażał swojej opinii co do zmian w kierownictwie Krajowego Biura Wyborczego oraz powoływania nowych komisarzy wyborczych. „Powiedział, że będzie to najprawdopodobniej omawiane na posiedzeniu Senatu” – zaznaczył Przewodniczący PKW. Powtórzył, że powoływanie nowych komisarzy i kierownictwa KBW rodzi ryzyko destabilizacji procesu wyborczego. „Chodzi nam o przesłanki merytoryczne a nie polityczne, kwestie wiedzy, doświadczenia” - mówił Wojciech Hermeliński. Zgodnie z nowelizacją Kodeksu wyborczego kandydatów na komisarzy i Szefa KBW będzie przedstawiał minister spraw wewnętrznych i administracji, a w razie ich niepowołania przez PKW, minister sam będzie decydował o obsadzie tych urzędów. „Obawiamy się, że pan minister może narzucić nam Szefa KBW, co spowoduje wymianę całego kierownictwa Biura. Na kilka miesięcy przed wyborami byłoby to bardzo niewskazane” – podkreślił Wojciech Hermeliński. „Ustawodawca ma prawo dokonywać zmiany, byleby nie niweczyły one celu, jakim jest prawidłowy terminowy przebieg wyborów” – dodał.

Przewodniczący PKW dodał, że wątpliwości budzą także kwestie nowej definicji znaku „X” oraz ważności głosu. W jego ocenie takie zmiany mogą spowodować, że przedłużą się liczenie głosów, bo komisje obwodowe mogą mieć kłopot z ustaleniem, czy dany głos można uznać za ważny.

Brak zaufania ustawodawcy do PKW

Trzeba być osobą bardzo nieufną, żeby twierdzić, że osoby niepełnosprawne będą sprzedawać głosy, a sędziowie fałszować protokoły w PKW – mówił podczas senackiej debaty nad Kodeksem wyborczym Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej, Wojciech Hermeliński. Powtórzył, że dla PKW najważniejsze kwestie to powoływanie nowych komisarzy wyborczych oraz obsada kadrowa Krajowego Biura Wyborczego. Skrytykował także nową definicję znaku „X” oraz zasady oddawania ważnego głosu. Sędzia Hermeliński opowiedział się także za utrzymaniem możliwości głosowania korespondencyjnego dla osób niepełnosprawnych.

Wojciech Hermeliński podkreślił, że dla PKW najważniejsze jest, by uchwalona ustawa dawała gwarancję, że najbliższe i kolejne wybory będą mogły zostać przeprowadzone w sposób szybki, terminowy, przejrzysty i sprawny. „Ustawodawca ma prawo kształtować system wyborczy, jak uzna za stosowne, byle spełniał cel, któremu on służy, czyli sprawne i uczciwe przeprowadzenie wyborów” – zaznaczył sędzia Hermeliński. W jego ocenie, w okresie newralgicznym przed wyborami władze powinny „wstrzymać się z wszelkimi gwałtownymi ruchami, które by zmierzały do rewolucji kadrowych, bo to wprowadzi chaos i może grozić pewnym rodzajem destabilizacji wyborów”. Przewodniczący PKW odniósł się w ten sposób do zapisanych w Kodeksie nowych zasad powoływania komisarzy wyborczych

oraz Szefa Krajowego Biura Wyborczego. „Dla nas te dwie instytucje są filarami, na nich się opieramy, my jako PKW nie jesteśmy w stanie sami, bez tych dwóch filarów przeprowadzić wyborów” – tłumaczył Wojciech Hermeliński. Wyraził obawę, że kandydaci na nowych komisarzy, których ma zgłaszać do PKW minister spraw wewnętrznych i administracji, mogą nie mieć wymaganych na tym stanowisku wiedzy, doświadczenia i kwalifikacji, a mają pełnić rolę pełnomocników Komisji. „Nawet jak oskarżony wnosi o ustanowienie pełnomocnika i jest z niego niezadowolony, to ma prawo prosić o wyznaczenie nowego pełnomocnika z urzędu, obawiam się, że my takiego prawa mieć nie będziemy” – mówił sędzia Hermeliński. Sytuację, w której szef MSWiA przedstawia PKW trzech kandydatów na Szefa Krajowego Biura Wyborczego porównał natomiast do sytuacji z samochodem, którego kolor można sobie wybrać – pod warunkiem, że będzie czarny. „To jest lekceważenie PKW, brak zaufania do PKW i rodzaj takiego bata, że jeśli wy nie wybieriecie danej osoby, to ja jako minister wam taką osobę narzucę” - podkreślał Przewodniczący PKW.

Zgodnie ze zmianami w Kodeksie wyborczym w przypadku niepowołania przez PKW komisarzy lub Szefa PKW, minister spraw wewnętrznych i administracji będzie mógł sam „niezwłocznie” obsadzić te urzędy. Według sędziego Hermelińskiego rozwiązania te mogą naruszać Konstytucję.

Wojciech Hermeliński stanowczo odrzucił także zarzuty o możliwe fałszerstwa podczas głosowania korespondencyjnego i opowiedział się za pozostawieniem tej formy głosowania dla osób niepełnosprawnych. „Nie bardzo sobie wyobrażam, żeby niepełnosprawny zadawał sobie trud, by zgłosić się do gminy, zażądać przesłania mu dokumentów, a potem za parę groszy ten głos sprzedał” – mówił Przewodniczący PKW. Jak podkreślił, widzi większą możliwość zafałszowania intencji wyborcy w głosowaniu przez pełnomocnika.

Sędzia Hermeliński wyraził ponadto obawę, że nowe przepisy dotyczące definicji „x” i dopisków na karcie wyborczej mogą doprowadzić do problemów z ustalaniem intencji wyborców, a co za tym idzie wyników głosowania. Skrytykował określenie znaku „X” jako „co najmniej dwie przecinające się linie”, jak również to, że w kratce wyborca będzie mógł „namalować sobie wszystko, co komu do głowy przyjdzie, a głos i tak będzie ważny”.

Szef PKW zwrócił też uwagę na kwestię nierównego traktowania podmiotów, które zgłaszają kandydatów do terytorialnych i obwodowych komisji wyborczych. „Z dziewięciu miejsc w terytorialnej komisji wyborczej sześć miejsc jest zagwarantowanych dla partii politycznych i koalicji, tylko trzy miejsca pozostają dla komitetów obywatelski czy organizacji, a wydaje mi się, że one są niemniej ważne, nawet nie wiem, czy komitety obywatelskie nie są ważniejsze od partii. Z całym szacunkiem dla partii, ale to obywatele mają wiodącą rolę w tym procesie wyborczym” – mówił Wojciech Hermeliński. W jego ocenie także to rozwiązanie może naruszać przepisy Konstytucji.

Przewodniczący PKW przez niemal trzy godziny odpowiadał na szczegółowe pytania senatorów dotyczące Kodeksu wyborczego. Głosowanie nad zmianami w prawie wyborczym

zaplanowano na czwartek, 21 grudnia. Ewentualne poprawki Senatu do ustawy Sejm ma rozpatrzyć na posiedzeniu w dniach 9-11 stycznia.

Przekazałem panu Prezydentowi nasze zastrzeżenia

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Wojciech Hermeliński przekazał Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej Andrzejowi Dudzie uwagi PKW do nowelizacji Kodeksu wyborczego „Prezydent mówił, że będzie się przyglądał sprawie i ostateczną decyzję podejmie po zakończeniu prac parlamentarnych nad ustawą” – powiedział dziennikarzom sędzia Hermeliński po spotkaniu, które odbyło się w Pałacu Prezydenckim.

Wojciech Hermeliński powtórzył, że najważniejsza dla PKW to jest sprawa współpracy z Krajowym Biurem Wyborczym i powoływania Szefa KBW. W jego ocenie zmiany uchwalone przez Sejm „bardzo mogą uderzyć w tę współpracę”. Podkreślił, że Krajowe Biuro Wyborcze jest „filarem” PKW, a Szef KBW musi być osobą o ogromnym doświadczeniu i wiedzy. „Boję się, że minister spraw wewnętrznych i administracji, który zgodnie z nowelą będzie nam przedstawiał trzech kandydatów po zaopiniowaniu tylko przez szefów Kancelarii Sejmu, Senatu i Prezydenta – nie znajdzie, nawet zakładając najlepszą wolę, takich kandydatów, którzy podejmą się i będą w stanie doprowadzić do bezpiecznego i bez żadnego problemu wyborów, które będą za kilka miesięcy” – mówił Przewodniczący PKW. Jak dodał, niedopuszczalne jest, aby na tak krótki czas przed wyborami zmieniać obsadę Krajowego Biura Wyborczego. „Obawiam się że nowi ludzie nie podołają przeprowadzeniu wyborów” - podkreślił sędzia Hermeliński.

Przewodniczący PKW dodał, że drugą ważną dla PKW kwestią jest sposób powoływania komisarzy wyborczych. Zwrócił także uwagę na nierówności komitetów wyborczych przy obsadzaniu miejsc w komisjach wyborczych. „To wszystko panu prezydentowi przedstawiłem, pan prezydent powiedział, że temu się będzie przyglądał i ostateczną decyzję podejmie już po decyzji Senatu”- oświadczył Wojciech Hermeliński. Dodał, że jeżeli po ewentualnych poprawkach Senatu Kodeks wyborczy wróci do Sejmu i dopiero potem trafi do prezydenta, to Andrzej Duda „wtedy będzie zastanawiał się, co dalej zrobić”. Sędzia Hermeliński zaznaczył, że „panu prezydentowi bardzo zależy na osobach niepełnosprawnych”. Przewodniczący PKW zauważył, że są jeszcze inne kwestie do rozstrzygnięcia, woj. „związane z tym nieszczęsnym nowym sposobem głosowania” i nową definicją znaku „X” oraz ważności głosu.

Wojciech Hermeliński pozytywnie ocenił także zapowiedź Marszałka Senatu Stanisława Karczewskiego o możliwości zapisania w Kodeksie wyborczym głosowania korespondencyjnego dla osób niepełnosprawnych oraz doprecyzowania zasad stawiania znaku „X”. „Gdyby pan marszałek nie widział możliwości zmian, to pewnie by o tym nie mówił” – powiedział Przewodniczący PKW. Zapowiedział, że będzie o tym rozmawiał z marszałkiem

Karczewskim, będzie także mówił o tym w swoim wystąpieniu na forum Senatu podczas debaty nad Kodeksem wyborczym.

❖ **Informacja o wnioskach o wykreślenie partii politycznych z ewidencji, złożonych przez Państwową Komisję Wyborczą**

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie woj. 38c ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych, w dniu 3 października 2017 r. złożyła do Sądu Okręgowego w Warszawie wnioski o wykreślenie z ewidencji partii politycznych, które nie złożyły w ustawowym terminie sprawozdań finansowych za 2016 r. lub zrobiły to z przekroczeniem terminu. Są to następujące partie:

- 1) Partie, które nie złożyły sprawozdań:
 - Partia Libertariańska (EwP 331),
 - Partia Zielonych Rzeczypospolitej Polskiej (EwP 162),
 - Razem dla Niepełnosprawnych (EwP 349);
- 2) Partia, która złożyła sprawozdanie z przekroczeniem terminu:
 - Konfederacja Polski Niepodległej (EwP 261).

❖ **Informacja o rejestrze korzyści**

Na podstawie woj. 12 ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana jest do prowadzenia Rejestru Korzyści zwanego „Rejestrem”. Według powołanych przepisów informacje zgłoszone do Rejestru są jawne.

Obowiązek zgłaszania informacji do Rejestru obejmuje członków Rady Ministrów, sekretarzy i podsekretarzy stanu w ministerstwach i Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, kierowników urzędów centralnych, wojewodów, wicewojewodów, członków zarządów województw, sekretarzy województw, skarbników województw, członków zarządów powiatów, sekretarzy powiatów, skarbników powiatów, wójtów (burmistrzów, prezydentów miasta), zastępców wójtów, sekretarzy gmin i skarbników gmin.

W 2017 r. do systemu wprowadzono 1427 deklaracji.

❖ **Działalność komisarzy wyborczych i delegatur Krajowego Biura Wyborczego w miesiącach październik – grudzień 2017 r.**

DZIAŁALNOŚĆ KOMISARZY WYBORCZYCH I DELEGATUR KRAJOWEGO BIURA WYBORCZEGO W PAŹDZIERNIKU 2017 R.

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
.	Liczba przeprowadzonych wyborów	32	2	4	0	3	2	1	1	0	5	6	0	2	2	0	3	1
a)	w tym: wybory uzupełniające	29	2	3	0	3	2	1	1	0	5	5	0	2	2	0	2	1
b)	wybory przedterminowe	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
c)	wybory ponowne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
d)	wybory nowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Liczba przeprowadzonych referendów lokalnych	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Liczba inicjatyw referendalnych (wnioski złożone do komisarza)	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
4.	Liczba sprawozdań finansowych komitetów wyborczych	57	1	7	4	1	2	10	7	6	1	3	1	4	3	1	5	1
a)	w tym: przyjęte	44	1	4	4	1	2	9	7	4	1	0	1	4	2	1	3	0
b)	przyjęte ze wskazaniem uchybień	12	0	3	0	0	0	1	0	2	0	3	0	0	0	0	2	1
c)	odrzucone	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
5.	Liczba protestów wyborczych, w których komisarz zajmował stanowisko	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
6.	Liczba postanowień komisarza o wygaśnięciu mandatu radnego i wójta (burmistrza, prezydenta miasta)	29	5	1	1	2	0	6	2	0	4	1	1	1	1	1	2	1
7.	Liczba postanowień komisarza o uzupełnieniu składu rady (sejmiku)	9	2	1	0	0	0	0	1	0	3	0	0	1	0	1	0	0
8.	Liczba zgłoszeń do rejestru korzyści	77	8	9	5	6	4	1	5	3	2	2	8	9	4	6	5	0

**DZIAŁALNOŚĆ KOMISARZY WYBORCZYCH I DELEGATUR KRAJOWEGO BIURA WYBORCZEGO
W LISTOPADZIE 2017 R.**

<i>Lp.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Ogółem</i>	<i>dolnośląskie</i>	<i>kujawsko-pomorskie</i>	<i>lubelskie</i>	<i>lubuskie</i>	<i>łódzkie</i>	<i>małopolskie</i>	<i>mazowieckie</i>	<i>opolskie</i>	<i>podkarpackie</i>	<i>podlaskie</i>	<i>pomorskie</i>	<i>śląskie</i>	<i>świętokrzyskie</i>	<i>warmińsko-mazurskie</i>	<i>wielkopolskie</i>	<i>zachodniopomorskie</i>
.	Liczba przeprowadzonych wyborów	27	4	1	1	2	0	0	4	2	1	1	0	2	0	3	5	1
a)	w tym: wybory uzupełniające	26	4	1	1	2	0	0	4	2	1	1	0	2	0	2	5	1
b)	wybory przedterminowe	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
c)	wybory ponowne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
d)	wybory nowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Liczba przeprowadzonych referendów lokalnych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Liczba inicjatyw referendalnych (wnioski złożone do komisarza)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Liczba sprawozdań finansowych komitetów wyborczych	41	3	4	4	1	0	3	7	0	4	1	2	0	0	7	4	1
a)	w tym: przyjęte	31	3	1	4	1	0	2	6	0	4	0	2	0	0	5	3	0
b)	przyjęte ze wskazaniem uchybień	8	0	2	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	2	0	1
c)	odrzucone	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
5.	Liczba protestów wyborczych, w których komisarz zajmował stanowisko	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Liczba postanowień komisarza o wygaśnięciu mandatu radnego i wójta (burmistrza, prezydenta miasta)	29	3	1	2	0	5	1	3	1	2	1	3	0	1	2	0	4
7.	Liczba postanowień komisarza o uzupełnieniu składu rady (sejmiku)	6	0	0	2	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	Liczba zgłoszeń do rejestru korzyści	50	12	2	1	1	2	15	1	2	2	3	1	1	0	3	2	2

**DZIAŁALNOŚĆ KOMISARZY WYBORCZYCH I DELEGATUR KRAJOWEGO BIURA WYBORCZEGO
W GRUDNIU 2017 R.**

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
1.	Liczba przeprowadzonych wyborów	30	0	1	4	2	2	2	4	1	3	1	2	3	0	1	2	2
a)	w tym: wybory uzupełniające	30	0	1	4	2	2	2	4	1	3	1	2	3	0	1	2	2
b)	wybory przedterminowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
c)	wybory ponowne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
d)	wybory nowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Liczba przeprowadzonych referendów lokalnych	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
3.	Liczba inicjatyw referendalnych (wnioski złożone do komisarza)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Liczba sprawozdań finansowych komitetów wyborczych	58	7	5	8	0	4	2	6	4	4	1	0	7	3	3	3	1
a)	w tym: przyjęte	42	5	0	8	0	3	2	4	3	4	0	0	7	3	2	1	0
b)	przyjęte ze wskazaniem uchybień	13	2	4	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	2	1
c)	odrzucone	3	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	Liczba protestów wyborczych, w których komisarz zajmował stanowisko	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0
6.	Liczba postanowień komisarza o wygaśnięciu mandatu radnego i wójta (burmistrza, prezydenta miasta)	30	4	1	3	0	1	1	3	0	4	1	1	4	2	0	3	2
7.	Liczba postanowień komisarza o uzupełnieniu składu rady (sejmiku)	10	0	0	1	0	2	0	3	0	1	0	1	0	0	0	1	1
8.	Liczba zgłoszeń do rejestru korzyści	74	2	1	4	0	0	4	3	2	2	4	5	5	0	39	3	0

❖ **Działalność komisarzy wyborczych i delegatur Krajowego Biura Wyborczego w okresie od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
1.	Liczba przeprowadzonych wyborów	292	19	19	26	16	15	21	24	8	20	14	16	20	7	21	26	20
a)	w tym: wybory uzupełniające	278	19	17	26	16	15	21	22	7	20	11	16	19	7	18	25	19
b)	wybory przedterminowe	13	0	2	0	0	0	0	2	0	0	3	0	1	0	3	1	1
c)	wybory ponowne	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
d)	wybory nowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Liczba przeprowadzonych referendów lokalnych	13	1	2	1	0	1	0	3	0	0	0	0	2	0	2	0	1
3.	Liczba inicjatyw referendalnych (wnioski złożone do komisarza)	11	1	1	1	1	1	0	3	0	0	0	1	1	1	0	0	0
4.	Liczba sprawozdań finansowych komitetów wyborczych	757	54	104	62	21	47	53	72	32	33	14	29	44	26	39	76	51
a)	w tym: przyjęte	548	37	34	59	18	39	46	63	26	33	7	24	37	24	28	38	35
b)	przyjęte ze wskazaniem uchybień	180	16	59	3	3	6	6	7	6	0	7	5	4	1	10	31	16
c)	odrzucone	29	1	11	0	0	2	1	2	0	0	0	0	3	1	1	7	0
5.	Liczba protestów wyborczych, w których komisarz zajmował stanowisko	6	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	1
6.	Liczba postanowień komisarza o wygaśnięciu mandatu radnego i wójta (burmistrza, prezydenta miasta)	382	27	22	30	18	28	24	40	8	35	18	20	26	12	19	38	17
7.	Liczba postanowień komisarza o uzupełnieniu składu rady (sejmiku)	105	7	8	6	2	11	4	19	0	7	4	6	9	1	5	14	2
8.	Liczba zgłoszeń do rejestru korzyści	808	55	105	38	32	31	48	67	60	28	33	51	74	26	81	57	22

❖ **Wybory samorządowe w trakcie kadencji**

W okresie październik-grudzień 2017 r. komisarze wyborczy przeprowadzili 92 akcje wyborcze, w tym:

- wybory uzupełniające do 85 rad gmin;
- 4 wybory przedterminowe:
 - 1) 1 października 2017 r. – Burmistrza Kobyłina (woj. wielkopolskie),
 - 2) 8 października 2017 r. – Wójta Gminy Rutka - Tartak (woj. podlaskie),
 - 3) 22 października 2017 r. – Wójta Gminy Jeżewo (woj. kujawsko-pomorskie),
 - 4) 19 listopada 2017 r. – Wójta Gminy Kozłowo (woj. warmińsko-mazurskie);
- 3 referenda w sprawie odwołania wójta, prezydenta, rady:
 - 1) 1 października 2017 r. – Wójta Gminy Kamień (woj. lubelskie),
 - 2) 15 października 2017 r. – Wójta i Rady Gminy Wodzierady (woj. łódzkie),
 - 3) 3 grudnia 2017 r. – Prezydenta Miasta Bytomia (woj. śląskie).

Wszystkie referenda były nieskuteczne.

❖ **Przegląd działań Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego związanych z edukacją wyborczą w 2017 r.**

W roku 2017, poprzedzającym rok wyborów samorządowych, Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze kontynuowały działania w zakresie upowszechniania wiedzy o prawie wyborczym, ze szczególnym uwzględnieniem zbliżających się wyborów samorządowych.

• **Konsultacje społeczne kształtu kart do głosowania w wyborach samorządowych**

Państwowa Komisja Wyborcza od listopada 2016 r. do czerwca 2017 r. konsultowała z wyborcami kształt kart w przyszłorocznych wyborach samorządowych tak, by nowa karta

była jak najbardziej przyjazna dla obywateli i by ograniczyć do minimum liczbę głosów nieważnych. PKW zgodnie z Kodeksem wyborczym może wybrać pomiędzy jednostronnie zadrukowaną kartą, która w dużych okręgach wyborczych może przybrać nawet rozmiar A0, a kartą w postaci książeczki, która w odróżnieniu od wyborów samorządowych w 2014 roku będzie miała na pierwszej stronie instrukcję do głosowania, dalej spis treści, a dopiero potem listy komitetów wyborczych.

Krajowe Biuro Wyborcze oraz Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w ramach konsultacji społecznych kształtu kart do głosowania zorganizowały w całej Polsce ponad 470 spotkań, w których udział wzięło około 12,5 tysiąca osób.

Ponad 160 osób przesłało swoje opinie poprzez formularz na stronie www.pkw.gov.pl, niemal 90 osób zamieściło posty na profilu PKW i KBW w serwisie Facebook., a 23 czerwca odbyło się pierwsze w historii KBW webinarium – transmitowane w Internecie seminarium, poświęcone kształtowi kart do głosowania z udziałem Przewodniczącego PKW. Webinarium obserwowano na żywo ponad 100 osób, które mogły też aktywnie uczestniczyć w transmisji, zadając pytania.

Na temat konsultacji powstało kilkanaście materiałów w ogólnopolskich stacjach radiowych i telewizyjnych (m.in. Polska Agencja Prasowa, Polskie Radio24, TVN24, Radio Zet) oraz w dziennikach (Rzeczpospolita, Dziennik Gazeta Prawna) i Internecie (Onet.pl). Niemal 200 publikacji ukazało się w mediach regionalnych oraz na lokalnych portalach informacyjnych.

W maju i czerwcu br. szereg spotkań konsultacyjnych z wyborcami województwa mazowieckiego odbyli członkowie Państwowej Komisji Wyborczej oraz pracownicy Krajowego Biura Wyborczego.

21 czerwca br. Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w całej Polsce otworzyły swoje drzwi dla wyborców. Każdy mógł wziąć udział w konsultacjach kształtu kart do głosowania w przyszłorocznych wyborach samorządowych, zapoznać się z najważniejszymi zasadami przeprowadzania tych wyborów oraz poznać swoje prawa, wynikające z Kodeksu wyborczego.

Na konferencji prasowej, która odbyła się 25 września 2017 r. Przewodniczący PKW Wojciech Hermeliński i Sekretarz KBW Beata Tokaj zaprezentowali raport z konsultacji społecznych kształtu kart do głosowania.

Z raportu wynika, że ponad 70 procent uczestników konsultacji kształtu kart do głosowania w przyszłorocznych wyborach samorządowych opowiedziało się za kartą w postaci książeczki formatu A4. Niespełna 10 procent wybrało kartę wielkoformatową – A0 lub A 1. Nieco ponad 19 procent nie miało w tej sprawie zdania lub miało inne propozycje. Przewodniczący PKW powiedział na konferencji prasowej, że wybory samorządowe są najtrudniejsze, bo każdy wyborca w zależności od miejsca zamieszkania otrzymuje trzy lub cztery karty do głosowania. Dlatego ważne jest, by karta taka była dla wyborcy przyjazna i łatwa w posługiwaniu się. „Większość osób opowiedziało się za <książeczką> twierdząc, że jest ona lepsza w użytkowaniu” – podkreślił sędzia Hermeliński. Zapowiedział, że PKW na pewno wyciągnie wnioski z wyników konsultacji. „Opinie wyborców są dla nas ważne” – podkreślił przewodniczący PKW.

W konsultacjach wzięło udział ponad 13 tysięcy wyborców z całego kraju. Za kartą wielkoformatową – tak zwaną „płachtą” opowiedziało się 1305 wyborców, co stanowi 9,94%. Za kartą zbrozdurowaną – tak zwaną „książeczką” – 9324 wyborców, co stanowi 70,98%.

2507 osób nie miało w tej sprawie zdania, nie zajęło jednoznacznego stanowiska lub przedstawiło własne propozycje – co stanowi 19,08%.

Raport z konsultacji dostępny jest na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego: www.pkw.gov.pl.

- **Ogólnopolski Konkurs Wiedzy o Prawie Wyborczym „Wybieram wybory”**

25 kwietnia 2017 r. w siedzibie Państwowej Komisji Wyborczej w Warszawie odbył się finał I edycji Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Prawie Wyborczym „Wybieram wybory”.

Konkurs został zorganizowany przez Państwową Komisję Wyborczą i Krajowe Biuro Wyborcze aby upowszechnić wiedzę o prawie wyborczym i propagować ideę udziału w wyborach oraz świadome uczestnictwo w procesie wyborczym. W I edycji Konkursu wzięło udział ponad 4 600 uczniów z niemal 570 szkół z całego kraju. W finale zwyciężył Karol Piwoński z VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława IV w Warszawie, drugie miejsce zajął Jakub Żebrowski z Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego im. Księdza Bosko z Łodzi, a trzecie – Karolina Grygorczyk z Zespołu Szkół im. gen. Nikodema Sulika - Liceum Ogólnokształcącego w Dąbrowie Białostockiej.

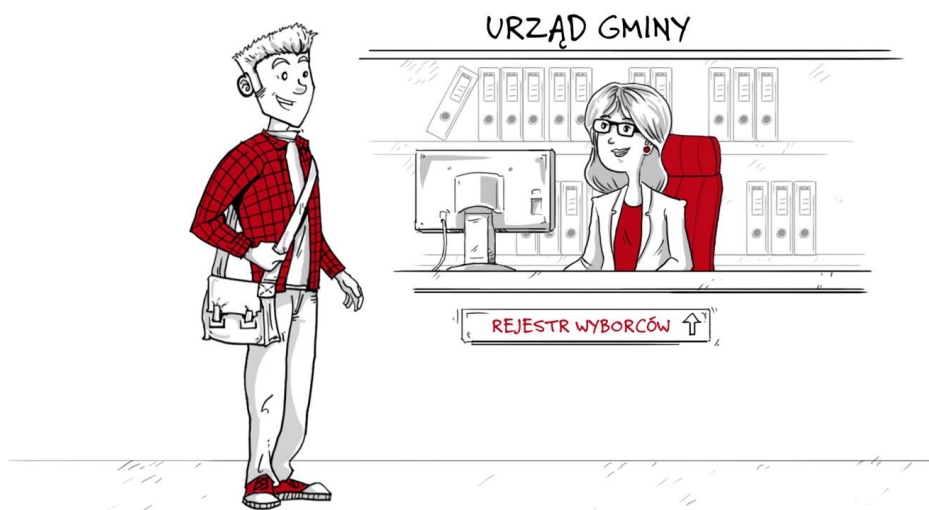
Fotografia poniżej przedstawia uroczystość wręczania nagród zwycięzcom I edycji Konkursu.

Następna edycja Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Prawie Wyborczym „Wybieram wybory” rozpoczęła się w listopadzie 2017 roku, a finał Konkursu jest przewidziany na 15 marca 2018 r. (więcej na ten temat na stronie 5).

- **Film informacyjny na temat rejestru wyborców**

Upowszechnianiu wiedzy o prawie wyborców do udziału w głosowaniu ma służyć film na temat rejestru wyborców. W prosty, graficzny sposób przypomina on podstawowe zasady dotyczące rejestru wyborców, m.in. o obowiązku wyborcy o złożeniu wniosku o dopisanie do rejestru wyborców w przypadku zmiany miejsca zamieszkania bez miejsca stałego zameldowania. Film przygotowano również w wersji z tłumaczeniem na Polski Język Migowy.

- **Portal edukacyjny „Wybieram wybory”**

Krajowe Biuro Wyborcze uruchomiło platformę edukacyjną www.wybieramwybory.pl – portal wiedzy o prawie wyborczym dla wszystkich, którzy przed zbliżającymi się wyborami samorządowymi chcą wiedzieć więcej o zasadach głosowania.

Na stronie znajdują się podane w przystępny sposób szczegółowe informacje dla kandydata i dla wyborcy, informacje o udogodnieniach w głosowaniu dla wyborców

niepełnosprawnych, a także animowane filmy, przybliżające nie tylko reguły Kodeksu wyborczego, ale także zadania rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, do których będziemy wybierać swoich przedstawicieli w 2018 roku.

Szef Krajowego Biura Wyborczego Beata Tokaj podkreśliła, że jednym z zadań KBW jest edukacja obywateli i temu właśnie ma służyć nowa strona internetowa. „Chcemy, by wyborca, który ma jakiegokolwiek wątpliwości co do głosowania w wyborach samorządowych, mógł na tej stronie znaleźć odpowiedzi na wszystkie swoje pytania” – powiedziała minister Tokaj.

Platforma będzie systematycznie uzupełniana o informacje, dotyczące pozostałych wyborów – do Parlamentu Europejskiego, do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.